

II

(Oznámenia)

OZNÁMENIA INŠTITÚCIÍ, ORGÁNOV, ÚRADOV A AGENTÚR EURÓPSKEJ
ÚNIE

EURÓPSKA KOMISIA

COVID-19

**Usmernenia pre opatrenia v oblasti riadenia hraníc na ochranu zdravia a zabezpečenie dostupnosti
tovaru a základných služieb**

(2020/C 86 I/01)

Kríza spôsobená koronavírusom upozornila na výzvu, ktorou je chrániť zdravie obyvateľstva a zároveň sa vyhnúť narušeniam voľného pohybu osôb a dodávok tovaru a základných služieb v celej Európe. Vykonávanie politik Únie v oblasti kontrol osôb a tovaru by sa malo riadiť zásadou solidarity medzi členskými štátmi.

Aby sa zabránilo nedostatku a predišlo prehĺbeniu sociálnych a hospodárskych ťažkostí, s ktorými sa už teraz potýkajú všetky európske krajiny, je kľúčové zachovať fungovanie jednotného trhu. Členské štáty by preto nemali prijímať opatrenia, ktoré ohrozujú integritu jednotného trhu s tovarom, najmä pokiaľ ide o dodávateľské reťazce, ani sa dopúšťať akýchkoľvek nekalých praktík.

Členské štáty musia vždy prijať svojich vlastných občanov a osôb s pobytom na ich území a uľahčiť tranzit ostatných občanov EÚ a osôb s pobytom v EÚ, ktoré sa vracajú domov.

Pokiaľ ide o opatrenia spojené s riadením hraníc, koordinácia na úrovni EÚ má kľúčový význam.

V týchto usmerneniach sa preto stanovujú zásady integrovaného prístupu k účinnému riadeniu hraníc s cieľom chrániť zdravie a zároveň zachovať integritu jednotného trhu.

I. Preprava tovaru a služieb

1. Odvetvie dopravy a mobility má zásadný význam pre zabezpečenie hospodárskej kontinuity. Je nevyhnutné prijať kolektívne a koordinované opatrenia. Záchranné prepravné služby by mali mať prioritu v rámci dopravného systému (napr. prostredníctvom „zelených jazdných pruhov“).
2. Kontrolné opatrenia by nemali narušiť kontinuitu hospodárskej činnosti a mali by chrániť fungovanie dodávateľských reťazcov. Bezprekážková preprava tovaru je kľúčová pre zachovanie dostupnosti tovaru, najmä pokiaľ ide o nevyhnutný tovar, ako sú dodávky potravín vrátane hospodárskych zvierat, či životne dôležité zdravotnícke a ochranné prostriedky a vybavenie. Vo všeobecnosti by takéto opatrenia nemali spôsobiť vážne narušenie dodávateľských reťazcov, základných služieb všeobecného záujmu a národných hospodárstiev a hospodárstva EÚ ako celku.
3. Mali by sa umožniť pracovné cesty na zabezpečenie prepravy tovaru a služieb. V tejto súvislosti je kľúčovým faktorom na zabezpečenie primeraného pohybu tovaru a základného personálu uľahčenie bezpečného pohybu pracovníkov v doprave vrátane vodičov nákladných vozidiel a rušňovodičov, pilotov a posádok lietadiel cez vnútorné aj vonkajšie hranice.

4. Pokiaľ členské štáty zavedú obmedzenia prepravy tovaru a cestujúcich z dôvodov verejného zdravia, malo by k tomu dôjsť len v prípade, že sú tieto obmedzenia:
 - a) transparentné, t. j. zakotvené vo verejných vyhláseniach/dokumentoch;
 - b) riadne odôvodnené, t. j. musia vysvetliť dôvody a súvislosť s Covid-19. Odôvodnenia musia byť vedecky podložené a podporené odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) a Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC);
 - c) primerané, t. j. nepresahujú rámec toho, čo je nevyhnutne potrebné;
 - d) relevantné a určené pre príslušný druh dopravy, t. j. obmedzenia ktoréhokoľvek druhu dopravy musia byť prispôbené danému druhu dopravy, a
 - e) nediskriminačné.
5. Akékoľvek plánované obmedzenia týkajúce sa dopravy by sa mali oznámiť Komisii a všetkým ostatným členským štátom včas a v každom prípade pred ich vykonaním, a to bez toho, aby boli dotknuté osobitné pravidlá, ktoré sa uplatňujú na núdzové opatrenia v odvetví leteckej dopravy.

II. Dodávky tovaru

6. Členské štáty by mali zachovať voľný pohyb všetkého tovaru. Mali by najmä zaručiť fungovanie dodávateľského reťazca pre nevyhnutné výrobky, ako sú lieky, zdravotnícke vybavenie, nevyhnutné a rýchlo sa kaziace potravinové výrobky a hospodárske zvieratá. Nijakým spôsobom by sa nemal obmedzovať pohyb tovaru na jednotnom trhu, najmä (no nielen) nevyhnutného, zdravotného a rýchlo sa kaziaceho tovaru, hlavne potravín, ak to nie je riadne odôvodnené. Členské štáty by mali určiť prioritné jazdné pruhy pre nákladnú dopravu (napr. prostredníctvom „zelených jazdných pruhov“) a zväziť zrušenie existujúcich zákazov ich premávky cez víkend.
7. V prípade tovaru, ktorý sa legálne pohybuje v rámci jednotného trhu EÚ, by sa nemali vyžadovať žiadne ďalšie osvedčenia. Treba poznamenať, že podľa Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín neexistuje dôkaz o tom, že potravina je zdrojom alebo zdrojom prenosu COVID-19 (1).
8. Pracovníci v doprave, a to najmä (ale nielen) tí, ktorí dodávajú nevyhnutný tovar, by mali byť schopní jazdiť cez hranice podľa potreby a ich bezpečnosť by v žiadnom prípade nemala byť ohrozená.
9. Členské štáty by mali zabezpečiť neustále zásobovanie na účely uspokojenia sociálnych potrieb, aby sa predišlo vykupovaniu tovaru vyvolanému obavami a nebezpečenstvu výskytu veľkého počtu ľudí v obchodoch, čo si bude vyžadovať, aby k tomu aktívne prispel celý dodávateľský reťazec.
10. Podľa potreby by sa mali posilniť špecifické dopravné uzly (napr. prístavy, letiská, logistické centrá).

III. Opatrenia týkajúce sa zdravia

11. Je potrebné prijať vhodné opatrenia pre ľudí identifikovaných ako osoby, ktoré predstavujú riziko pre verejné zdravie v súvislosti s COVID-19. Mali by mať prístup k primeranej zdravotnej starostlivosti so zreteľom na prioritizáciu rozličných profilov jednotlivých prípadov v rámci národných systémov zdravotnej starostlivosti.

(1) <https://efsa.europa.eu/en/news/coronavirus-no-evidence-food-source-or-transmission-route>.

12. Na základe najlepších postupov zdravotníckych orgánov v členských štátoch sa na vonkajších hraniciach podľa potreby odporúčajú tieto kroky:
- Zaviesť skriningové opatrenia na vstupe (primárne ^(?)) a sekundárne ^(?)), ktorých cieľom je posúdiť prítomnosť symptómov a/alebo vystavenie COVID-19 v prípade cestujúcich prichádzajúcich z postihnutých oblastí alebo krajín; vyplnenie formulára – lokalizačnej karty verejného zdravia cestujúcich na palube lietadla, trajektu, vlaku alebo autobusu prichádzajúceho priamo alebo nepriamo z postihnutých oblastí alebo krajín; vyplnenie námorného vyhlásenia o zdravotnom stave v prípade všetkých prichádzajúcich lodí s uvedením všetkých navštívených prístavov;
 - Poskytovať informačný materiál (letáky, bannery, plagáty, elektronické diapozitívy atď.) a distribuovať ho medzi cestujúcimi, ktorí prichádzajú z postihnutých oblastí alebo do nich odchádzajú;
 - Zaviesť skriningové opatrenia na výstupe, ktorých cieľom je posudzovať prítomnosť symptómov a/alebo vystavenie COVID-19 v prípade cestujúcich odchádzajúcich z postihnutých oblastí alebo krajín. Cestujúcim, ktorí sú identifikovaní ako osoby, ktoré boli vystavené COVID-19 alebo sa infikovali, by sa nemalo povoliť cestovať;
 - Izolovať podozrivé prípady a presunúť skutočné prípady do zariadenia zdravotnej starostlivosti. Orgány na oboch stranách hranice by sa mali dohodnúť na vhodnom riešení prípadov osôb považovaných za také, ktoré predstavujú riziko pre verejné zdravie, ako sú ďalšie testy, izolácia alebo karanténa a zdravotná starostlivosť – buď v krajine prichodu, alebo na základe dohody v krajine odchodu.
13. Na to, aby boli tieto kontroly účinné, za osvedčené postupy považuje:
- zaviesť štandardné operačné postupy a zabezpečiť dostatočný počet náležite vyškolených zamestnancov;
 - poskytovať zdravotníckym pracovníkom a pracovníkom, ktorí nie sú zdravotníkmi, ochranné prostriedky a
 - poskytovať aktuálne informácie zdravotníckym pracovníkom a iným príslušným pracovníkom v miestach vstupu, ako sú bezpečnostní pracovníci, polícia, colné orgány, štátna prístavná kontrola, lodivodi a pracovníci upratovacích služieb.

Väčšina týchto opatrení má byť prijatá zdravotníckymi orgánmi alebo pod ich kontrolou. Pohraničné orgány zohrávajú dôležitú podpornú úlohu, a to aj poskytovaním informácií cestujúcim a bezodkladným postupovaním prípadov vzbudzujúcich obavy príslušným zdravotníckym službám.

IV. Vonkajšie hranice

14. Všetky osoby, občania EÚ a štátni príslušníci tretích krajín, ktorí prekračujú vonkajšie hranice, aby vstúpili do schengenského priestoru, podliehajú systematickým kontrolám na hraničných priechodoch. Hraničné kontroly môžu zahŕňať kontroly zdravotného stavu stanovené v oddiele III.
15. Členské štáty majú možnosť odmietnuť vstup štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí nie sú osobami s pobytom, ak vykazujú príslušné symptómy alebo boli obzvlášť vystavení riziku infekcie a sú považovaní za hrozbu pre verejné zdravie.
16. Môžu sa uplatniť alternatívne opatrenia k zamietnutiu vstupu, napríklad izolácia alebo karanténa, ak sa považujú za účinnejšie.
17. Každé rozhodnutie o odopretí vstupu musí byť primerané a nediskriminačné. Opatrenie sa považuje za primerané za predpokladu, že sa prijalo po konzultácii so zdravotníckymi orgánmi, ktoré ho uznali za vhodné a potrebné na dosiahnutie cieľa v oblasti verejného zdravia.

(?) Primárny skrining zahŕňa počiatočné posúdenie zo strany personálu, ktorý nemusí mať nevyhnutne lekársku odbornú prípravu. Činnosti zahŕňajú vizuálne pozorovanie cestujúcich zamerané na odhaľovanie prítomnosti príznakov infekčnej choroby, meranie teploty cestujúcich a vyplnenie dotazníka zo strany cestujúcich s otázkami na prítomnosť symptómov a/alebo na vystavenie infekčnému agensu.

(?) Sekundárny skrining by mal vykonávať personál s lekárskou odbornou prípravou. Zahŕňa podrobný rozhovor, cielečné lekárske a laboratórne vyšetrovanie a druhé meranie teploty.

V. Vnútorne hranice

18. Členské štáty môžu opätovne zaviesť dočasnú kontrolu na vnútorných hraniciach, ak je to opodstatnené z dôvodu zaistenia verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti. V mimoriadnej kritickej situácii môžu členské štáty určiť, že je potrebné opätovne zaviesť kontrolu hraníc v reakcii na riziko spôsobené nákazlivým ochorením. Opätovné zavedenie kontroly hraníc musia členské štáty oznámiť v súlade s Kódexom schengenských hraníc.
 19. Takéto kontroly by sa mali vykonávať primeraným spôsobom a s náležitým ohľadom na zdravie dotknutých osôb. Osobám, ktoré sú preukázateľne choré, by sa nemal odoprieť vstup, ale mali by sa prijať opatrenia, ako sa uvádza v bode 11.
 20. Vykonávanie kontrol zdravotného stavu všetkých osôb, ktoré vstupujú na územie členských štátov, si nevyžaduje formálne zavedenie kontroly vnútorných hraníc.
 21. V prípade občanov EÚ sa musia zachovať záruky stanovené v smernici o voľnom pohybe. Predovšetkým sa musí zabezpečiť zásada nediskriminácie medzi vlastnými štátnymi príslušníkmi členských štátov a občanmi EÚ, ktorí majú v danom členskom štáte pobyt. Členský štát nesmie zamietnuť vstup občanom EÚ alebo štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí majú na jeho území pobyt, a musí uľahčovať tranzit iným občanom EÚ a osobám s pobytom, ktoré sa vracajú domov. Členské štáty však môžu prijať primerané opatrenia, ako napr. požiadavku, aby osoby vstupujúce na ich územie absolvovali po návrate z oblasti postihnutej ochorením Covid-19 dobrovoľnú izoláciu alebo podobné opatrenia, a to za predpokladu, že rovnakú požiadavku zavádzajú aj v prípade svojich vlastných štátnych príslušníkov.
 22. Ak dôjde k zavedeniu kontroly na vnútorných hraniciach, táto kontrola by mala prebiehať takým spôsobom, aby sa zabránilo vzniku veľkých zoskupení ľudí (napr. zástupov čakajúcich), ktoré so sebou prinášajú riziko zvýšeného šírenia vírusu.
 23. Členské štáty by mali povoliť a uľahčiť prekračovanie hranice cezhraničným pracovníkom, najmä (ale nielen) tým, ktorí pracujú v sektore zdravotnej starostlivosti a potravinárskom sektore, a v oblasti iných základných služieb (ide napr. o starostlivosť o deti, starostlivosť o starších ľudí, kritickej personál v oblasti verejných služieb), aby tak zabezpečili kontinuitu pracovnej činnosti.
 24. Členské štáty, a najmä susediace členské štáty, by mali postupovať koordinovane a vykonávať kontrolu zdravotného stavu len na jednej strane hranice, aby sa zabránilo prekryvaniu a čakacím lehotám.
 25. Členské štáty, a najmä susediace členské štáty, by mali konať v úzkej spolupráci a koordinovať svoju činnosť na úrovni EÚ, aby tak zabezpečili účinnosť a primeranosť prijatých opatrení.
-